

Hoe Isis Ontsluierd geschreven werd

– G. Farthing

Sinds de oprichting van de Theosofische Vereniging tegen de achtergrond van het spiritisme en de magie van de negentiende eeuw, zijn de leden van de Vereniging eraan gewend geraakt dat hun leven comfortabel, geloofwaardig en alledaags verloopt, in tegenstelling tot het nogal ongeloofwaardige, buitengewone en misschien eerder oncomfortabele leven van de stichters van de Vereniging en de eerste leden.

Uit: *Insight*, mei/juni 1999

Hoewel we nu een enorme hoeveelheid technische theosofische kennis bezitten van waaruit we, althans verstandelijk, kunnen begrijpen hoe 'wonderen' tot stand komen, maakt zich er thans feitelijk niemand meer druk om en zelfs voor leden spelen ze niet langer een rol, tenzij als mogelijkheden.

De materialistische wetenschap, de conventionele religieuze opvattingen en praktijken, met de autoriteit van de geschriften, hebben ons ertoe gebracht de voorkeur te geven aan wat, bekend, algemeen aanvaardbaar en voorspelbaar is. Natuurlijk zijn er nog steeds mensen die geïnteresseerd zijn in UFO's en andere vreemde verschijnselen, zoals graancirkels.

Er zijn er die heel veel geloof hechten aan boodschappen 'doorgegeven' via buitenaardse of niet meer in incarnatie zijnde wezens zowel als via levende personen, waarbij in het laatste geval echter degenen die er in geloven meestal beperkt zijn tot selecte privé-groepjes.

De Theosofische Vereniging werd evenwel opgericht tegen de achtergrond van

enige zeer abnormale gebeurtenissen, zowel historische als concreet op dat moment plaatsvindende, waartoe in het bijzonder een aanzienlijk aantal verschijnselen behoort, verricht door H.P. Blavatsky, wier overlijden in 1891 nog altijd in mei wordt herdacht overal in de theosofische wereld.

Studenten zullen zich herinneren hoe Blavatsky Col. Olcott ontmoette in het huis van de gebroeders Eddy in Chittenden, Vermont, waar zich enige buitengewone spiritistische verschijnselen voordeden – waaronder het materialiseren van verschijningen. Zij vertelde hem dat, hoewel media passief stonden t.o.v. welke entiteit zich via hen zou openbaren, zijzelf in staat was zulke verschijnselen naar believen op te roepen, en later bewees ze dat ook bij gelegenheid.

Ongeveer een jaar na de oprichting van de Theosofische Vereniging in New York, begon H.P.B. haar eerste grote werk te schrijven. Het omvat in zijn geheel veel en veel meer dan wat zelfs de meest erudiete geleerde kon weten in die tijd. Het is belangrijk dit op te merken omdat daarmee de vraag wordt opgeworpen: Kon dit mogelijk H.P.B.'s eigen werk zijn? Was zij wel de echte schrijver? Ze had geen officiële opleiding van enige betekenis gehad en ze beheerste het Engels niet vloeiend, zeker niet schriftelijk. Het antwoord op deze vraag vinden we in opmerkingen die gemaakt worden in Olcott's *Oude Dagboek Bladen* en in enkele brieven en artikelen van H.P.B.: een aantal Meesters was betrokken bij het schrijven ervan en wel op een zeer buitengewone wijze.

Varianten van stijl

Haar manuscript toonde een aantal variaties in stijl en Olcott zegt over haar handschrift het volgende:

De 'copy' die door H.P.B. werd geproduceerd zag er op verschillende momenten opvallend ongelijk uit. Hoewel het handschrift over het geheel genomen wel zulke karakteristieke trekken vertoonde dat iemand

die vertrouwd was met haar manier van schrijven altijd in staat was om een gegeven bladzijde als door H.P.B. geschreven te herkennen, ontdekte men toch bij zorgvuldige beschouwing dat er tenminste drie of vier varianten waren op die ene stijl, en dat ieder van deze varianten bladzijden lang aanhield, waarna een andere variant van haar schrijfstijl aan bod kwam...

Een van deze handschriften van H.P.B. was heel klein maar duidelijk; een ander krachtig en vrij; weer een ander simpel, middelgroot en zeer goed leesbaar; en een slordig en moeilijk te lezen, met zijn rare vreemd-gevormde a's, x'en en e's. Er was ook het grootst mogelijke verschil in het Engels van deze verschillende stijlen. Soms moest ik verscheidene correcties aanbrengen in elke regel, terwijl ik bij andere vele bladzijden kon doornemen vrijwel zonder een fout woord of foute spelling erin.

De volmaaktste van alle waren die manuscripten welke voor haar werden geschreven tijdens haar slaap. Het begin van het hoofdstuk over de beschaving van het oude Egypte is daarvan een voorbeeld. We waren om ongeveer twee uur 's nachts gestopt, zoals gewoonlijk, beiden te moe om nog even wat te roken of te kletsen voor we uiteen gingen. De volgende ochtend liet ze me nog voor mijn ontbijt een stapel van minstens 30 of 40 bladzijden prachtig geschreven H.P.B. manuscript zien, die, zei ze, voor haar waren geschreven door – welnu, door een Meester wiens naam nooit door het slijk is gehaald zoals dat met sommige anderen wel is gebeurd. Het was in alle opzichten perfect en ging rechtstreeks naar de drukkers zonder enige revisie.

Olcott beschreef hoe een Meester om zijn stuk schrijfwerk te doen letterlijk bezit nam van H.P.B.'s lichaam. Ze was zich ervan bewust 'verdreven' te zijn, maar bleef daarna goed bij bewustzijn en volkomen bewust van wat er aan de hand was. De volgende verwijzingen naar de Meesters die H.P.B.'s lichaam overnamen zijn interessant:

Dan was er een ander Iemand die zo'n hekel had aan Engels dat hij nooit vrijwillig met mij praatte in een andere taal dan het Frans; hij had een mooie kunstzinnige aanleg en was buitengewoon dol op mechanische uitvindingen.

Een ander placht daar zo nu en dan te zitten en iets met een pen neer te krabbelen en tientallen poëtische stanza's af te raffelen, die nu eens sublieme dan weer humoristische ideeën bevatten. Zo had ieder van die verscheidene Iemanden zijn eigenaardigheden net zoals ieder van onze gewone kennissen of vrienden ze hebben.

De een was joviaal, dol op goede verhalen, en in zekere mate geestig; de ander was een en al waardigheid, eruditie en gereserveerdheid. De een was kalm, geduldig en welwillend behulpzaam; de ander prikkelbaar en soms onuitstaanbaar. De een was altijd bereid nadrukkelijk een filosofische of wetenschappelijke verklaring te geven met betrekking tot de onderwerpen waarover ik moest schrijven, door verschijnselen te doen voor mij ter lering, terwijl ik die bij een ander niet eens durfde te noemen.

Wanneer nu een van deze Iemanden 'op wacht' was, zoals ik dat placht te noemen, dan vertoonde H.P.B.'s handschrift dezelfde eigenaardigheden als de vorige keer dat hij zijn aandeel had geleverd aan het literaire werk. Hij schreef bij voorkeur over het soort onderwerpen dat hem na aan het hart lag; en in plaats van de particuliere secretaris te spelen, was H.P.B. dan zolang die andere persoon geworden. Als je me in die tijd een willekeurige bladzijde uit het Isis manuscript had gegeven, dan had ik je haast met zekerheid kunnen zeggen door welke Iemand het was geschreven.

Meesters van Wijsheid

Uit de beschrijving van de Iemanden die H.P.B.'s lichaam overnamen blijkt dat er zes of zeven kunnen worden geïdentificeerd vanwege hun eigen kenmerken en wanneer je in aanmerking neemt dat later al deze 'correspondenten' bekend zouden worden als de Meesters van Wijsheid, dan is daarmee makkelijk te verklaren waarom

in dat boek zulk een uitgebreide kennis aanwezig is. Zoals al vaak eerder is opgemerkt worden er uit zo'n 1300 andere werken geciteerd, uit de verste oudheid via de middeleeuwen tot de moderne tijd toe. Je zou met recht kunnen zeggen dat er geen enkel ander werk in de Engelse taal is waarmee het vergeleken kan worden.

Het is echter, zoals de wijze waarop het geschreven is al suggereert, een opeenvolging van een groot aantal artikelen zonder een duidelijke verbindende en doorgaande verhaallijn, om welke reden het zeer verschillende literaire kritieken heeft gekregen. Het is duidelijk bedoeld als een informatief geschrift en niet als een verhaal met een duidelijk begin en einde.

Ze had een andere medewerker; hoewel geen Meester van Wijsheid, was hij in feite iemand die was gestorven en nog verbonden met de aarde. Hier volgt Olcott's beschrijving:

We werkten samen met tenminste één niet-geïncarneerde entiteit – de zuivere ziel van een van de meest wijze filosofen van de moderne tijd... Hij was een groot Platonist; en mij werd gezegd dat hij zo geabsorbeerd was in zijn levens-studie dat hij aarde-gebonden was geworden dat wil zeggen hij kon de banden niet verbreken die hem aan de aarde vasthielden maar zat in een astrale bibliotheek die hij zelf mentaal geschapen had, verzonken in zijn filosofische overpeiningen... Daar was hij dus, graag bereid om met H.P.B. samen te werken aan dit baanbrekend werk, waaraan hij in filosofisch opzicht een grote bijdrage leverde. Hij materialiseerde zich niet en zat niet bij ons, noch nam hij als medium bezit van H.P.B.; hij praatte gewoon urenlang langs psychische weg met haar; dicteerde tekst, vertelde haar welke referenties ze moest natrekken, beantwoordde mijn vragen over details, legde me bepaalde principes uit en speelde de rol van een derde persoon in ons literaire symposium.

Een voorval dat ons duidelijk maakt in wat voor ongewone setting Theosofie aan

de wereld werd gepresenteerd wordt ons verteld door Colonel Olcott:

Op een avond zat ik, na H.P.B. goedenacht te hebben gewenst in mijn slaapkamer na te denken terwijl ik mijn sigaar oprookte. Plot-seling stond mijn Chohan naast me. De deur had geen geluid gemaakt, als hij überhaupt al opengemaakt was, maar in ieder geval daar was hij. Hij ging zitten en praatte op gedempte toon enige tijd met mij en omdat hij tegenover mij in een uitstekend humeur scheen te zijn, vroeg ik hem om een gunst. Ik zei dat ik een tastbaar bewijs wilde hebben dat hij hier werkelijk was geweest en dat ik niet een of andere illusie of maya gezien had die door H.P.B. was opgeroepen. Hij lachte, wikkelde de geborduurde Indiase katoenen fehta af die hij op zijn hoofd droeg, wierp die naar mij toe en – was weg. Die lap bezit ik nog steeds en draagt in een hoek het initiaal... M van mijn Chohan geborduurd.

(deze fehta is nog steeds te bezichtigen op het hoofdkwartier van de T.V. in Adyar.)

Kundige schrijfster

Niet heel Isis was het rechtstreekse werk van deze 'bezoekende' Meesters. Olcott vermeldt dat H.P.B. zelf een zeer kundige schrijfster was als volgt:

Ik heb gesproken over het deel van Isis dat door H.P.B. persoonlijk werd gedaan en wat inferieur was ten opzichte van het deel dat door haar werd gedaan middels de Iemanden. Dit is heel begrijpelijk, want hoe kon H.P.B., die geen enkele voorkennis op dat gebied had, correct schrijven over de uiteenlopende onderwerpen die in haar boek behandeld werden? In haar (ogenschijnlijk) normale toestand had ze de gewoonte een boek te lezen, de delen die haar opvielen aan te strepen, er over te schrijven, fouten te maken, ze te verbeteren, ze met mij te bespreken, mij aan het schrijven te zetten, me te helpen bij mijn ingevingen, vrienden aan te sporen materiaal aan te dragen en zo door te gaan zo goed als ze kon, zo lang als er geen van de leraren in de buurt was om haar psychische verzoeken te beantwoorden. En ze waren lang niet altijd bij ons. Ze verrichtte

zelf een prachtig stuk schrijfwerk, waarvoor ze een schitterende natuurlijke aanleg had; ze was nooit saai of oninteressant; en ze beheerste drie talen briljant, wanneer ze volledig op dreef was.

Blavatsky spreekt over nog een vorm van hulp die ze ontving bij het schrijven van Isis:

Steeds wanneer mij wordt gezegd dat ik moet schrijven ga ik zitten en gehoorzaam, en dan kan ik gemakkelijk over ieder willekeurig onderwerp schrijven – metafysica, psychologie, filosofie, oude religies, zoölogie, natuurwetenschappen, of wat ook. Ik stel mezelf nooit de vraag: Kan ik schrijven over dit onderwerp of: Kan ik deze taak volbrengen?, maar ik ga gewoon zitten en schrijf. Waarom? Omdat iemand die alles weet me dicteert.... Mijn Meester en soms anderen die ik kende door mijn reizen, jaren terug.... Ik zeg u eerlijk dat, steeds wanneer ik schrijf over een onderwerp waarover ik weinig of niets weet, ik mezelf richt tot Hen, een van Hen inspireert me, d.w.z., Hij laat me eenvoudigweg datgene wat ik schrijf kopiëren uit manuscripten en zelfs gedrukte teksten die in de lucht voor mijn ogen verschijnen; tijdens zo'n proces ben ik nooit één ogenblik onbewust geweest... Het is die wetenschap dat Hij me beschermt, en dat geloof in Zijn macht, die me in staat gesteld heeft mentaal en spiritueel zo sterk te worden... en zelfs Hij (de Meester) is niet altijd nodig; want wanneer Hij afwezig is vanwege andere bezigheden wekt Hij in mij Zijn vervanger aan kennis... In zulke tijden ben ik niet meer degene die schrijft maar mijn innerlijk Ego, mijn 'lichtende zelf', die voor mij denkt en schrijft.

... Het schijnt mij toe dat de oude Godin van de Schoonheid in eigen persoon mij rondleidt door alle landen van de voorbije eeuwen die ik moet beschrijven. Ik zit met mijn ogen open en ervaar alle verschijnselen die ik zie en hoor als werkelijk en feitelijk om me heen aanwezig, en toch zie en hoor ik tegelijkertijd dat wat ik schrijf. Het voelt alsof ik in ademnood ben; ik ben bang om ook maar de geringste beweging te maken uit

angst dat daarmee de betovering zou kunnen worden verbroken.

Langzaam komen, eeuw na eeuw, beeld na beeld, uit de verte op me afdrijven en trekken voor me langs als in een magisch panorama; en ondertussen voeg ik ze in mijn geest samen, deel tijdperken en data in en weet zeker dat er geen vergissing mogelijk is. Rassen en naties, landen en steden die allang verdwenen zijn in het duister van het préhistorisch verleden, doemen op en verdwijnen dan weer, maken plaats voor andere, en dan worden mij de opeenvolgende data verteld.

Wat hierboven is vermeld zijn slechts enkele voorbeelden van dat schitterende verhaal dat zichtbaar wordt wanneer we pogen de begintijd van de Theosofische Vereniging en de kennis van de innerlijke werkingen van de natuur te ontdekken, die

Theosofie zou worden genoemd en die de Meesters door de Vereniging wilden verspreiden. Het verhaal is nooit helemaal op deze manier geschreven, maar het kan stukje bij beetje worden afgeleid uit de verschillende historische verslagen, artikelen, en aantekenboeken waarin het bewaard is gebleven.

Samen vormen ze een grote hoeveelheid materiaal dat helaas grotendeels in onbruik is geraakt, zowel binnen als buiten de Vereniging. Tegen de achtergrond van deze historische inzichten en opgetekende verhalen krijgt de hele theosofische beweging een heel ander karakter dan wat we gewoonlijk waarnemen. Laten we hopen dat het niet te laat is de **B e w e g i n g** te verjongen en weer op gang te brengen op de wijze zoals in het begin al werd aangegeven.

Vert.: L.G.

Zelf-Kennis

(Auteurschap is wat onzeker, waarschijnlijk door H.P. Blavatsky)

De eerste voorwaarde om zelf-kennis te verwerven is jezelf ten diepste bewust te worden van je onwetendheid; met elke vezel van je hart te voelen dat je jezelf onophoudelijk voor de gek houdt.

Het tweede vereiste is de nog diepere overtuiging dat zulke kennis - zulke intuïtieve en zekere kennis - kan worden verworven door inspanning.

De derde en meest belangrijke voorwaarde is een ontembare vastberadenheid om die kennis te verkrijgen en onder ogen te zien.

Dit soort zelf-kennis is niet te bereiken door wat de mensen gewoonlijk 'zelf-onderzoek' noemen.

Het wordt niet bereikt door redeneren of door enige hersenactiviteit; want het is het ontwaken van het bewustzijn, van de Goddelijke aard in de mens.

Deze kennis te verwerven is een grotere prestatie dan de elementen te beheersen of de toekomst te kennen.

Uit: Lucifer, Oktober 1887